

Svar från Björn Salomonsson och Gunnar Berggren på Paulsens replik i DN 170607.

(I enlighet med DN:s debattregler togs nedanstående genmäle inte in, eftersom den som inledde debatten, här Roland Paulsen, får slutrepliken. Vi gör därför vårt genmäle tillgängligt här i stället.)

Om Paulsen i sin första artikel "Inte en av oss" bara velat angripa Christiansons metoder, eller argumentera allmänt för vådan av ett enkelspårigt och auktoritärt tredjepersonsperspektiv, hade vi tigit och hållit med. Men han gör något mer, nämligen att på ett insinuant och osakligt sätt associera *psykoanalysen* med dessa missförhållanden. Han planterar den på rad ett, varefter läsaren knappast kan undgå att uppfatta resten av artikeln som en kritik av Christianson *och* psykoanalysen. Det är den typen av antydningar vi lyfter fram i vår första artikel (5/6). Paulsen söker nu (DN 7 juni 2017) retirera genom att tala om ett allmänt problem inom beteendevetenskaperna, att de "så ofta hemfaller åt tredjepersonsförklaringar". Alla dessa vetenskaper möter ju en utmaning när det gäller att fastställa orsakssamband, men Paulsen utelämnar att inte minst psykoanalysen fortlöpande och djupgående lyft fram och diskuterat just denna fråga. Ett problem är dessutom att den av Paulsen omhuldade förstapersonsförklaringen inte garanterar sanningen heller. Det är inte så enkelt att "min berättelse är alltid sann". Om så vore skulle vi inte ha några humanvetenskaper alls. Inga analyser av litterära verk, filmer, samhällsfenomen eller patienter skulle nå djupare än vad författaren, regissören, medborgaren eller patienten yttrat.

Man kan invända att om en bok eller film misstolkas så gör det mindre skada än om det drabbar en patient. Absolut! Men hur står det då till med psykoanalysen som, enligt Paulsen, gjort sig skyldig till "några av historiens mest groteska tredjepersonsförklaringar"? Han väljer ut två sekelgamla verk av/om Freud som, vilket vi ju bekräftat angående Junghistorien, speglade en "jag vet bäst-attityd". Paulsen kunde dock ha nämnt att en närläsning av Freud också visar på en kliniker som, på basis av erfarenheter, ständigt och öppet omprövade sina teorier. Det medförde ett ökande fokus på det "manifesta" (jag-psykologin), den andres betydelse (objekt-relationsteorin) och det analytiska samspelet (teorin om överföring och motöverföring). När Paulsen skriver att "det vore synd om tredjepersonsförklaringar enbart associeras med psykoanalys" tycker vi att han hymlar. Han använder Kevin-fallet, inte enbart för att problematisera beteendevetenskapernas sanningskriterier, utan även för att gå på psykoanalysen med ojusta metoder. Han kommer inte undan med att exemplifiera med analytikern Sullivan som avstod från att "vilt spekulera om det latent", och den utmärkte radiopsykologen Linnér, som "arbetar psykodynamiskt med stor inkänning och respekt för erfarenheten". Insinuationerna mot psykoanalysens förmenta besserwischer-pretentioner genomsyrar hans artikel.

Paulsen har förstås rätt att kräva att vi bemöter hans argument och vi har redogjort för ett problem härvidlag: hans vilseförande utelämnanden och antydningar i beskrivningen av psykoanalys och dess roll i Kevin-fallet. Han känner inte igen sig utan ironiserar om att detta i så fall är honom omedvetet och att vi bör vara vaksamma i våra patienttolkningar. Han kan vara lugn: vi gör inga psykoanalytiska tolkningar av Paulsen, vi kritiserar hans debattmetod. När vi hävdar att han presenterar sin okunskap som vetenskap kontrar han med att vi kommer med tredjepersonsförklaringar som "kortslyter det argumentativa samtalet". I så fall kan all meningsskiljaktighet avfärdas som sådana förklaringar. Vårt påstående att han ger en okunnig bild av hur psykoanalys utövas är inte en okontrollerbar tredjepersonsförklaring eller en psykoanalytisk tolkning. Nej, dess giltighet kan kontrolleras av envar

som konsulterar psykoanalysens facklitteratur och utbildningspraxis. Ett exempel är begreppet motstånd. Vi arbetar inte enligt en "looping-modell", som leder till tolkningar som inte kan ifrågasättas. Vi slår inte patienter i huvudet med "Håller du med mig har jag rätt. Om inte så gör du motstånd och då har jag också rätt". Detta är inte ett citat av Paulsen, men utgör andemeningen i hans kritik. I stället arbetar vi enligt "Håller du med mig har jag kanske rätt och det kan leda oss vidare. Om inte så kan jag vara fel ute. Eller så har vi båda låst oss i en rätt-fel-positionering. Eller så är det här obehagligt för dig att prata om. Eller så försöker *jag* undvika att möta något svårt inom mig själv". Märk växlingarna mellan första- och tredjepersonsförklaringar, mellan analys av överföring och motöverföring.

Detta förtjänar att framhållas när Paulsen buntar ihop kritiken mot Christianson med vilseförande antydningar om psykoanalytisk praxis. Att bemöta dem är extra viktigt idag, när utbudet av psykologisk hjälp alltmer begränsas till ultrakorta terapier eller inga alls. De som söker oss har ofta multipla diagnoser, ett långvarigt lidande och ett brett spektrum av symptom. De brukar snabbt märka att, för att lindring ska ske, behöver detta undersökas brett och djupt. Så sker i det ömsesidiga och engagerande samarbete mellan två människor som kallas psykoanalys.

Björn Salomonsson

Gunnar Berggren